

*Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Vlada Kantona Sarajevo*

***SMJERNICE EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE
ZA PERIOD 2024.-2026.***

Sarajevo, maj 2023. god.

Sadržaj

PREGLED SKRAĆENICA	3
LISTA TABELA.....	3
LISTA GRAFIKONA.....	3
SAŽETAK.....	4
UVOD.....	5
1. STRATEŠKI CILJEVI EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE FEDERACIJE BIH	7
1.1. STRATEGIJA RAZVOJA KANTONA SARAJEVO 2021-2027.	9
2. OSNOVNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI	9
2.1. OSNOVNI POKAZATELJI U PROTEKLOM PERIODU ZA KS	10
2.1.1. <i>Industrija</i>	11
2.1.2. <i>Šumarstvo</i>	12
2.1.3. <i>Poljoprivreda</i>	12
2.1.4. <i>Trgovina</i>	12
2.1.5. <i>Turizam i ugostiteljstvo</i>	12
2.1.6. <i>Zaposlenost</i>	13
2.1.7. <i>Nezaposlenost</i>	13
2.1.8. <i>Plaće</i>	14
2.1.9. <i>Cijene</i>	14
2.1.10. <i>Vanjska trgovina</i>	15
3. OSNOVNI POKAZATELJI EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE.....	16
3.1. <i>Rizici ostvarenja projekcija i pretpostavki</i>	18
4. PRETPOSTAVKE DRUŠTVENOG I PRIVREDNOG RAZVOJA ZA BUDŽETSKU I SLJEDEĆE DVIJE GODINE	18
5. PROCJENA PRIHODA BUDŽETA KS	27
6. PLAN UPRAVLJANJA JAVNIM DUGOM KS.....	31
7. ZAKLJUČAK	35

Pregled skraćenica

<i>Skraćenica</i>	<i>Puni naziv</i>
BDP	Bruto društveni proizvod
BHAS	Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
COVID-19	Koronavirus
DEP	Direkcija za ekonomsko planiranje
EU	Evropska unija
EUR	Euro valuta
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
KM	Konvertibilna marka
KS	Kanton Sarajevo
KV	Kvalifikovani radnik
NKV	Nekvalifikovani radnik
NSS	Niža stručna sprema
p.p.	Procentni poen
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PER	Program ekonomskih reformi
PKV	Polukvalifikovani radnik
SSS	Srednja stručna sprema
OMA	Odjeljenje za makroekonomsku analizu
VKV	Visokokvalifikovan radnik
VŠS	Viša stručna sprema
VSS	Visoka stručna sprema

Lista tabela

Tabela 1: Osnovni makroekonomski pokazatelji za period 2020 – 2025. godine	9
Tabela 2: Rast industrijske proizvodnje.....	11
Tabela 3: Pad industrijske proizvodnje.....	11
Tabela 4: Prosječne potrošačke cijene za Kanton Sarajevo u 2022. godini (u KM sa PDV-om). 14	
Tabela 5: Izvoz po mjesecima i općinama u Kantonu Sarajevo (Decembar 2022. godine)	15
Tabela 6: Uvoz po mjesecima i općinama u KS (Decembar 2022. godine)	15
Tabela 7: Projicirani prihodi za trogodišnji period 2024. - 2026. godine.....	28
Tabela 8: Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa	30
Tabela 9: Prihodi od poreza na dohodak koji pripadaju jedinicama lokalne samouprave.....	30
Tabela 10: Prihodi za Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo	30
Tabela 11: Prihodi za JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo	30
Tabela 12: Scenarij 1 - Pregled stanja duga i struktura po kreditima i obaveza za servisiranje za period 2024. - 2026. godine	32
Tabela 13: Scenarij 2 - Pregled stanja duga i struktura po kreditima i obaveza za servisiranje za period 2024. - 2026. godine (sa zaduženjem u 2023. godini u iznosu do 50 mil KM)	34

Lista grafikona

Grafikon 1: Ukupan broj nezaposlenih po stručnoj spremi (Decembar 2022. godine)	13
---	----

Sažetak

Smjernice ekonomske i fiskalne politike Kantona Sarajevo je dokument zasnovan na strateškim planovima budžetskih korisnika za trogodišnji period. Svrha ovog dokumenta je provođenje srednjoročne fiskalne strategije u budžetsku metodologiju kao i definisanje okvira za planove budžetskih i vanbudžetskih korisnika. Glavni zadatak koji proizilazi iz Smjernica je uravnoteženo upravljanje javnim prihodima i rashodima na način da se doprinese ostvarenju privrednog rasta uz visoku zaposlenost i stabilne cijene kao i postizanje eksterne ravnoteže

Shodno budžetskom kalendaru, Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22) priprema i dostavlja Vladi Kantona Sarajevo (u daljem tekstu Vlada KS) Smjernice na razmatranje i usvajanje, a iste predstavljaju osnovu za izradu srednjoročnih i godišnjih planova. Smjernice imaju za cilj projekciju prihoda i rashoda za pripremu Dokumenta okvirnog budžeta što je temelj za izradu Budžeta Kantona Sarajevo za 2024. godinu. Budući da je Vlada KS odlučna u provođenju fiskalne konsolidacije, Smjernice stavljaju fokus na politiku racionalne javne potrošnje.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike Kantona Sarajevo za period 2024.-2026. godina definišu fiskalni okvir kao početno budžetsko ograničenje za sve budžetske korisnike Budžeta Kantona Sarajevo. Glavni cilj Smjernica je osigurati realan, sveobuhvatan i konsolidovan okvir planiranja rashoda, čime se postiže funkcionalna povezanost provođenja sveukupnih aktivnosti u koncipiranju uravnoteženog okvira prihoda i rashoda, za sve nivoe Vlasti Federacije Bosne i Hercegovine.

Glavna karakteristika fiskalne politike Vlade KS u ovom vremenu prvenstveno se ogleda u provedbi racionalnog trošenja sredstava i pomoći privredi. Kao i ranijih godina naglasak je na nastavku prethodno poduzetih aktivnosti na stvaranju povoljnijeg i stabilnijeg poslovnog okruženja kroz pojednostavljenje i pojeftinjenje administrativnih procedura te fiskalnog rasterećenja poslovnih aktivnosti, povećanju priliva domaćih i inostranih investicija, obezbjeđenje kreditnih i drugih finansijskih sredstava kroz javne i privatne fondove a s ciljem poticaja ekonomskog rasta, povećanja fiskalnog prostora i, u konačnici, pružanja podrške dugoročnoj makroekonomskoj stabilnosti.

Finansijski plan definisan ovim Smjernicama obuhvata visinu sredstava potrebnih za provedbu postojećih programa odnosno aktivnosti koje proizlaze iz trenutno važećih propisa te visinu sredstava potrebnih za uvođenje i provedbu novih programa odnosno aktivnosti. Glavni cilj Vlade KS je održivost javnih finansija kroz uravnoteženo upravljanje javnim prihodima i rashodima na način da se doprinese ostvarenju privrednog rasta uz visoku zaposlenost i stabilne cijene kao i postizanje eksterne ravnoteže.

Ključne riječi: ekonomska politika, fiskalna politika, Vlada KS, Kanton Sarajevo

Uvod

U skladu sa članom 17. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 99/19 i 25a/22), pripremljen je dokument „*Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2024.-2026.*“¹, koji ima za cilj projekciju prihoda i rashoda za pripremu Budžeta Kantona Sarajevo za 2023. godinu.

U skladu sa Zakonom o budžetima Federacije BiH, Vlada KS, na prijedlog Ministarstva finansija Kantona Sarajevo, do 31. maja tekuće godine, donosi Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2024-2026. godina.

Smjernicama se nastoji uspostaviti snažnija veza prioriteta vladinih politika i budžeta za narednu godinu, kao i snažnija veza između politika Vlade KS i politika Vlade FBiH. Dobar budžetski okvir Vlade FBiH povezuje prioritete sa kantonalnim budžetima u okviru održivog nivoa potrošnje. Takođe, budžet je u snažnoj vezi sa donesenim politikama vlade, strategijama, programima, zakonima i poboljšava rezultate programa povećanjem transparentnosti, odgovornosti i predvidivosti finansiranja.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike KS za period 2024.-2026. g. definišu fiskalni okvir kao početno budžetsko ograničenje za sve budžetske korisnike Budžeta KS. Cilj Smjernica je da na temelju osnovnih makroekonomskih pokazatelja i pretpostavki društvenog i privrednog razvoja, procjene budžetske prihode, i time odredi opći finansijski okvir za izradu Dokumenta okvirnog budžeta, kojim se utvrđuju gornje granice rashoda za trogodišnje razdoblje za svakog budžetskog korisnika.

Strateški ciljevi ekonomske i fiskalne politike osiguravaju realan, sveobuhvatan i konsolidovan okvir planiranja rashoda, čime se postiže funkcionalna povezanost provođenja sveukupnih aktivnosti unutar uravnoteženog okvira prihoda i rashoda, za sve nivoe vlasti FBiH uključujući pri tome: budžet FBiH, budžete kantona, budžete općina i finansijske planove vanbudžetskih fondova, shodno odredbama Zakona o budžetima, koje je svakako neophodno posmatrati u najširem kontekstu, odnosno u kontekstu ukupnog fiskalnog kapaciteta. Smjernice ekonomske i fiskalne politike predstavljaju osnov za izradu i donošenje godišnjih i srednjoročnih planova budžetskih korisnika.

---

¹ Prijedlog smjernica Ministarstvo finansija je, u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, dužno dostaviti Vladi KS do 15.05.2023.g. S obzirom da je Federalno ministarstvo finansija projekcije indirektnih i direktnih poreza sačinilo 12.05.2023. godine, a iste su dostavljene elektronskim putem dana 19.05.2023. godine, a naknadno i putem protokola, Ministarstvo finansija KS nije moglo ispoštovati navedeni zakonski rok za izradu Smjernica za naredni srednjoročni period.

Uvažavajući navedeno, Smjernice ekonomske i fiskalne politike Kantona Sarajevo za period 2024.-2026. godine, sadrže sljedeće:

1. Strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike FBiH i usklađene prioritete rashoda i izdataka ;
2. Osnovne makroekonomske pokazatelje;
3. Osnovne pokazatelje ekonomske i fiskalne politike;
4. Pretpostavke društvenog i privrednog razvoja za narednu budžetsku i za sljedeće dvije godine;
5. Procjenu prihoda budžeta KS i
6. Plan upravljanja javnim dugom KS.

Dokumentacionu osnovu za izradu Smjernica ekonomske i fiskalne politike KS za 2024.-2026. godinu predstavljaju:

- Revidirane projekcije prihoda od indirektnih i direktnih poreza kantona i općina kantona od strane Federalnog ministarstva finansija, kao i odgovarajući statistički pokazatelji i informacije,
- Izvršenje Budžeta KS za 2022. godinu,
- Pokazatelji koji se odnose na nivo ostvarenih prihoda i aktuelnih pitanja izvršavanja Budžeta u proteklom periodu 2023. godine
- Strategija razvoja FBiH 2021. – 2027.
- Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021.-2027.
- Publikacije Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) BiH, Agencije za statistiku BiH (BHAS) i Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo
- Strategija upravljanja javnim dugom u KS

Cilj svake ekonomije je postići privredni rast uz istovremenu visoku rastuću zaposlenost i nisku nezaposlenost, stabilnost cijena tj. nisku inflaciju i pozitivan vanjsko-trgovinski bilans. Za ostvarenje željenih nivoa makroekonomskih pokazatelja koriste se ekonomska politika odnosno fiskalna, monetarna i dohodovna politika. Fiskalnom politikom se upravlja budžetskim sredstvima vršeći prikupljanje prihoda i alokaciju sredstva radi finansiranja javnih rashoda sa namjerom postizanja planiranih nivoa makroekonomskih pokazatelja.

Prihodovna strana budžeta određena je očekivanim rastom privredne aktivnosti, uzimajući u obzir i trend rasta najznačajnijih prihoda budžeta Kantona Sarajevo. Značajan učinak na prihode budžeta ima i izmjena Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji u kojem se za Kanton Sarajevo smanjuje ponder za raspodjelu sa koeficijenta 1,9658 na koeficijent 1,5 te će se svake sljedeće kalendarske godine umanjivati za 0,1 do koeficijenta 1,3, a čija je primjena počela od 1. januara 2023. godine. Rashodovna strana budžeta usmjerena je na provođenje aktivnosti u svrhu oporavka i jačanja konkurentnosti i otpornosti privrede, uz osiguravanje primjerene zaštite posebnih slojeva stanovništva.

Uzimajući kao polaznu osnovu činjenicu da Kanton Sarajevo ima veoma ograničen utjecaj na kreiranje fiskalne politike općenito koja se odražava na ekonomsku situaciju u KS, Smjernice ekonomske i fiskalne politike KS za period 2024.-2026. godine započinju strateškim ciljevima

ekonomske i fiskalne politike FBiH, koji predstavljaju temelj za strateška opredjeljenja KS u narednom periodu.

Osim toga, aktivnosti će se i dalje provoditi u svrhu učinkovitog upravljanja javnim finansijama, uključujući optimalno korištenje finansijskih sredstava, ključne su za postizanje održivog razvoja. Modernizacija i razvoj budžetskih procesa, od planiranja, izvršenja, računovodstvenog sistema i finansijskog izvještavanja dovest će do poboljšanja cjelokupnog sistema upravljanja javnim finansijama uz digitalizaciju budžetskih procesa i povećanje transparentnosti i participativnosti. Usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, broj 25a/22), uspostavlja se programsko budžetiranje i unapređuje planiranje u cilju boljeg povezivanja sektorskih strategija sa srednjoročnim finansijskim planiranjem, budžetom i kapitalnim ulaganjima. Poboljšanje institucionalnog okvira u skladu sa sistemom finansijskog upravljanja i kontrole osigurati će fiskalnu disciplinu i učinkovitije pružanje javnih usluga. Obaveza primjene programskog budžeta u konačnoj formi za kantone prema spomenutim izmjenama Zakona o budžetima u Federaciji BiH iz 2022. godine treba da počne sa donošenjem Budžeta Kantona Sarajevo za 2027. godinu.

1. Strateški ciljevi ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH

Sve razine vlasti u BiH definirat će svoje prioritete, mjere i aktivnosti u skladu s ustavnim nadležnostima te osigurati doprinos u postizanju Agende 2030. Navedeni razvojni smjerovi trebaju doprinijeti stvaranju boljeg društva i budućnosti, gdje niko neće biti isključen, gdje su ljudi, prosperitet, mir, partnerstvo i briga za planetu Zemlju u centru bolje i zajedničke budućnosti.

Vijeće ministara BiH, u martu 2022., usvojilo je Program ekonomskih reformi Bosne i Hercegovine za razdoblje 2022. – 2024. godine (PER BiH 2022. – 2024.), koji je predložila Direkcija za ekonomsko planiranje². Program ekonomski reformi fokusiran je na makroekonomski i fiskalni okvir te strukturalne reforme u razdoblju 2022. – 2024. godine. Ključne reformske mjere u PER BiH do 2024. godine usklađene su s Okvirom za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH i uključuju dobru upravu i upravljanje javnim sektorom, društvo jednakih mogućnosti i pametan rast.

Strategija razvoja Federacije BiH za 2021 - 2027. godinu je krovni dokument koji objedinjuje dokumente Agende 2030, EU preporuke i Ekonomski investicioni plan, Zajedničke socioekonomske reforme za razdoblje 2019. - 2022., te strategiju pametne specijalizacije. Riječ je o integriranom, multisektorskom strateškom dokumentu koji definiše javne politike i usmjerava socioekonomski razvoj na teritoriju Federacije BiH. Ona je temelj za izradu mandatnih i godišnjih programa rada Vlade FBiH, programa javnih investicija (PJI), trogodišnjih i godišnjih planova rada federalnih ministarstava i institucija, dokumenta okvirnog budžeta i godišnjeg budžeta.

---

² <http://www.dep.gov.ba/naslovna/default.aspx?id=2579&langTag>

Strategija je podloga za usklađivanje i izradu sektorskih i strategija razvoja kantona i jedinica lokalne samouprave. Ovim dokumentom su definisana četiri strateška cilja i 18 prioriteta, a unutar ciljeva i prioriteta je definisano 78 mjera za implementaciju.

Strateški ciljevi su:

- 1) Ubrzan ekonomski razvoj
- 2) Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj
- 3) Resursno efikasan i održiv razvoj
- 4) Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor

Vlada Federacije BiH je u 2021. godini usvojila strateške dokumente kojima se opredjelila za prioritetne politike razvoja, ciljeve za ostvarivanje politika, kao i programe i mjere za ostvarivanje zadanih ciljeva.

Federalna vlada je usvojila Strategiju reforme upravljanja javnim financijama (UJF) u Federaciji BiH za razdoblje od 2021. do 2025. godine. Strategija obrađuje svaki segment upravljanja javnim financijama, od prikupljanja javnih prihoda, upravljanja rashodima, javnim dugom, javnim investicijama do unutrašnje kontrole i vanjske revizije, s namjerom da budu provedene značajne reforme. Dokument je izrađen imajući u vidu poseban značaj jačanja ove oblasti za daljnji ekonomski napredak unutar FBiH, te pruži snažan oslonac za reforme čija je provedba planirana u drugim sektorima, kao i da bude u mogućnosti odgovoriti zahtjevima koje proces pridruživanja EU postavlja pred čitavu BiH. Strategijom su predviđena unaprjeđenja funkcija UJF koje su direktno ili indirektno predmet budućih pregovaračkih poglavlja sa EU, a odnose se na oporezivanje, ekonomsku i monetarnu politiku, carinsku uniju, finansijski nadzor, te finansijske i budžetske odredbe. Od značaja za proces pristupanja EU, Strategija reforme UJF će podržati dijalog sa EU o reformskim prioritetima za ovu oblast i omogućiti efikasnije korištenje sredstava pretprikladne pomoći EU.

Prioriteti Vlade FBiH u narednom periodu odnose se na projekte intenziviranja privrednog razvoja, jačanja unutrašnje društvene stabilnosti Federacije BiH, jačanja vladavine prava kao i iniciranje i provođenje reformi usklađenih sa potrebama Bosne i Hercegovine, te rad na evroatlanskim integracijama u cilju obezbjeđenja dugoročno održivog i stabilnog sistema koji će FBiH učiniti konkurentnijom. Strategija će opredijeliti i rad svih vlada u FBiH, praktično u narednih deset godina.

Prvi put su u strateškom dokumentu izdvojene i aktivne mjere, prije svega strukturne reforme koje je Vlada FBiH započela još Reformskom agendom i dokumentom socioekonomskih reformi čija realizacija daje značajan efekat na makroekonomske pokazatelje u FBiH. Potpuna realizacija aktivnih mjera donosi značajan rast BDP-a koji je osnov za sve druge napretke u našem društvu.

1.1. Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027.

Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. je strateški dokument koji usmjerava razvoj, utvrđuje prioritete u razvoju i predstavlja putokaz za sveukupan razvoj Kantona Sarajevo (KS), uzimajući u obzir sve njegove dimenzije: ekonomsku, društvenu, okolišnu i prostornu.

Strategijom razvoja utvrđuju se ciljevi i prioritete razvoja KS, način njihova ostvarivanja, finansijski i institucionalni okvir za implementaciju, monitoring, evaluacija i izvještavanje. Strateško planiranje razvoja nalažu evropske prakse i dinamike strateškog planiranja, a zahvatanje sredstava iz predpristupnih fondova EU nalaže obaveznost izrade strateških razvojnih dokumenata.

Obaveznost izrade strategije nalažu i nova zakonska rješenja u oblasti razvojnog planiranja u Federaciji BiH, odnosno Zakon o strateškom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH i Uredba o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH. Strategija razvoja KS je osnovni dokument za izradu sektorskih strategija, DOB-a (Dokument okvirnog budžeta), Budžeta i PJI (Program javnih investicija) KS, Trogodišnjeg plana rada kantonalnih ministarstava i godišnjeg programa rada Vlade KS.

2. Osnovni makroekonomski pokazatelji

Na osnovu podataka Direkcije za ekonomsko planiranje iz marta 2023. godine u nastavku slijedi tabelarni prikaz osnovnih makroekonomskih pokazatelja za period 2021 – 2026. godine.

Tabela 1: Osnovni makroekonomski pokazatelji za period 2021 – 2026. godine

Makroekonomski pokazatelji za period 2021-2026

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Nominalni BDP u mil KM	39.921	44.590	47.438	49.926	52.705	55.666
Nominalni rast u %	12,6	11,7	6,4	5,2	5,6	5,6
BDP deflator (prethodna godina = 100)	104,7	107,7	104,3	102,5	102,5	102,3
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	38.136	41.407	45.462	48.696	51.425	54.435
Realni rast u %	7,6	3,7	2	2,7	3	3,3
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	2	14	6,1	3,1	2,2	1,9
Potrošnja u mil KM	34.342	39.561	41.638	43.127	44.687	46.206
Realni rast u %	4,3	3,3	1,2	1,2	1,3	1,2
Vladina potrošnja u mil KM	7.536	8.402	8.822	9.114	9.387	9.669
Realni rast u %	3,1	2,8	1,2	0,8	0,5	0,5
Privatna potrošnja u mil KM	26.806	31.159	32.815	34.013	35.300	36.537
Realni rast u %	4,6	3,4	1,3	1,3	1,6	1,3
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil KM	8.367	9.431	9.991	10.539	11.345	12.232
Realni rast u %	4,8	5,3	4	3,6	5,7	6,3
Vladine investicije u mil KM	1.193	1.431	1.512	1.678	1.846	2.030
Realni rast u %	-31,5	14,9	3,5	7,8	6,8	7,7
Privatne investicije u mil KM	7.174	8.000	8.480	8.861	9.499	10.202
Realni rast u %	14,9	3,7	4,1	2,9	5,5	6
Uvoz u mil KM	21.084	27.940	29.630	31.743	34.023	36.905
Nominalni rast u %	26,7	32,5	6,1	7,1	7,2	8,5
Realni rast u %	20,5	18,8	4,7	5,7	5,7	5,9
Izvoz u mil KM	16.485	21.455	23.462	25.866	28.602	31.840
Nominalni rast u %	38,9	30,2	9,4	10,2	10,6	11,3
Realni rast u %	24,6	22,2	6,6	8,3	8,5	8,1
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	23,1	21,1	21,5	22,5	23,3	24,1
Bilans tekućeg računa u mil KM	-923	-2.045	-1.754	-1.442	-1.178	-1.090
Rast u %	-17,2	121,8	-16,1	-17,8	-18,3	-7,5
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-2,4	-4,7	-3,7	-2,9	-2,2	-2

IZVOR: DEP - mart 2023. godine

Iz tabele je vidljivo da se 2024. godine očekuje rast nominalnog bruto domaćeg proizvoda za 5,2%, te rast realnog bruto domaćeg proizvoda za 2,7%. Također se očekuje rast potrošnje za 1,2%. Dalje, u skladu sa projekcijama 2024. godine uvoz će zabilježiti rast od 7,1% nominalno u odnosu na prethodnu godinu, dok će izvoz rasti više, tačnije 10,2% nominalno.

2.1. Osnovni pokazatelji u proteklom periodu za KS

Informacije o privrednim kretanjima u KS preuzeti su sa web stranice Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo³ jer Privredna komora Kantona Sarajevo nema objavljene podatke za

³<https://zis.ks.gov.ba/statistika/bilteni> (Pristupljeno 09.05.2023.). U trenutku izrade dokumenta Smjernice ekonomske i fiskalne politike za period 2024.-2026. nisu bili dostupni noviji podaci i informacije.

2022. godinu na svojoj web stranici. Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo radi mjesečnu i godišnju publikaciju "Statistički bilten" Kantona Sarajevo, sa namjerom da upozna nadležne organe i institucije Kantona Sarajevo, kao i druge korisnike sa osnovnim statističkim podacima i pokazateljima iz oblasti ekonomskih i drugih kretanja na području Kantona Sarajevo.

2.1.1. Industrija

Fizički obim industrijske proizvodnje u KS u periodu I-XII 2022. godine manji je od obima proizvodnje iz istog perioda 2020. godine za 4%. Posmatrano po područjima, prerađivačka industrija u KS ostvarila je manji nivo proizvodnje za 4,8% u odnosu na period I-XII 2021. godine. Od 23 grane prerađivačke industrije u KS, u periodu I-XII 2022. godine, sedam (7) grana zabilježilo je rast proizvodnje, dok je preostalih šesnaest (16) grana ostvarilo pad proizvodnje. Rast proizvodnje ostvarile su slijedeće grane prerađivačke industrije:

Tabela 2: Rast industrijske proizvodnje⁴

Rast industrijske proizvodnje	Indeks I-XII 2022/ I-XII 2021
Proizvodnja pica	103,0
Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	111,2
Proizvodnja papira i proizvoda od papira	111,9
Proizvodnja baznih metala	111,8
Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	107,2
Proizvodnja mašina i uređaja	113,2
Proizvodnja namještaja	112,0

Na drugoj strani, pad proizvodnje zabilježen je kod slijedećih grana prerađivačke industrije:

Tabela 3: Pad industrijske proizvodnje⁵

Pad industrijske proizvodnje	Indeks I-XII 2022/ I-XII 2021
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	92,5
Proizvodnja duhanskih proizvoda	11,2
Proizvodnja odjeće	71,3
Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja, proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	95,4
Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	90,9
Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	70,3
Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	76,7
Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	96,3

⁴ Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

⁵ Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	66,8
Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	95,2
Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	88,3
Proizvodnja električne opreme	98,9
Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	85,8
Ostala prerađivačka industrija	55,6
Popravak i instaliranje mašina i opreme	95,4
Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom (osim 35,3)	99,3

2.1.2. Šumarstvo

U periodu januar–decembar 2022. godine u KS proizvedeno je 155 hiljada m³ šumskih sortimenata, što je više za 5 hiljada u poređenju sa istim periodom 2021. godine. Istovremeno je prodato 154 hiljada m³ šumskih sortimenata, što je više za 3 hiljade u odnosu na isti period 2021. godine.⁶

2.1.3. Poljoprivreda

Broj zaklanih goveda u III tromjesečju 2022. godine iznosi 880. Od ovog broja na telad starosti do 8 mjeseci se odnosi 193 grla. Ukupna težina za sva grla goveda iznosi 231 tona. Broj zaklanih grla ovaca u istom periodu 2022. godine iznosi 1.778 i sve se odnosi na janjad do 12 mjeseci starosti, koji su ukupno težili 30,1 tona.⁷

2.1.4. Trgovina

Ukupan promet trgovine na malo (bez PDV-a) u KS za period januar – decembar 2021. godine iznosio je 3,64 milijardi KM, što je za 17,86% više u odnosu na isti period 2020. godine. Ukupan promet (bez PDV-a) u KS za period januar – decembar 2021. godine iznosio je 4,07 milijardi KM.

2.1.5. Turizam i ugostiteljstvo

U periodu I-XII 2022. godine, KS je posjetilo 67,5% više turista u odnosu na uporedni period 2021. godine. Domaćih turista je za 37,2% više nego u 2021. godini a stranih za 78,1%. Broj ostvarenih noćenja u KS u periodu I-XII 2022. godine je za 48,7% više u odnosu na isti period 2021. godine. Strani turisti su ostvarili 52,1% više noćenja, a domaći 34,1% više u odnosu na 2021. godinu⁸. Na osnovu navedenih podataka vidljivo je da je u protekloj godini ostvaren izuzetno pozitivan trend dolaska turista i ostvarenih noćenja.

⁶ Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

⁷ Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

⁸ Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

2.1.6. Zaposlenost

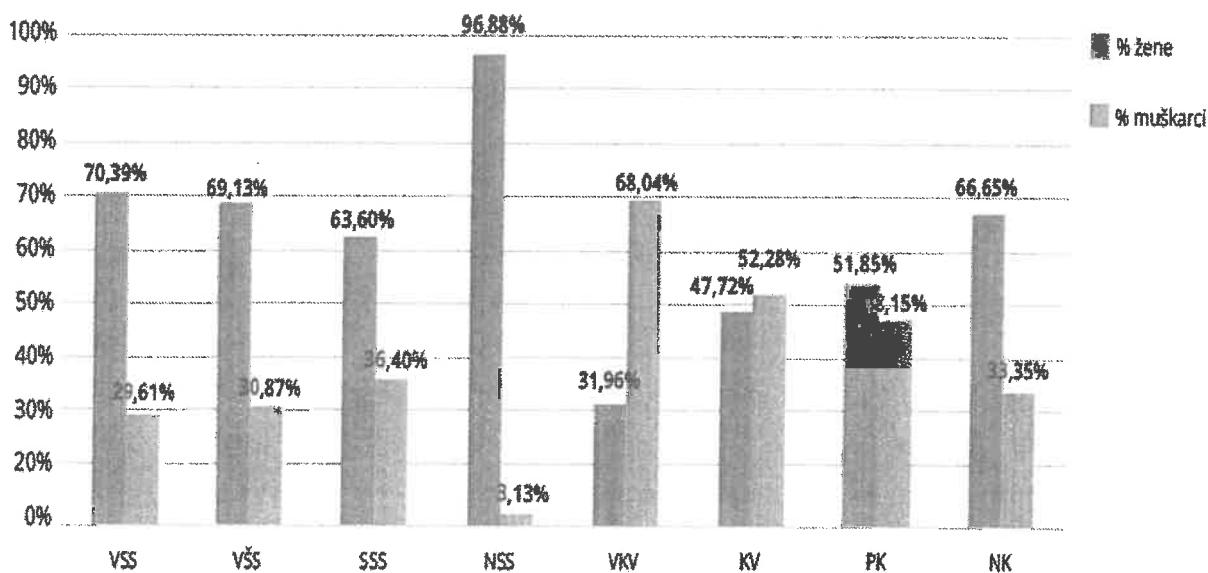
Ukupan broj zaposlenih lica u KS na kraju 2022. godine, prema podacima Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, iznosio je 145.828. U poređenju sa brojem zaposlenih iz decembra 2021. godine, ukupan broj zaposlenih se povećao za 2,462 lica.

2.1.7. Nezaposlenost

Ukupan broj nezaposlenih lica u decembru 2021. godine na području KS iznosio je 55.506, što je procetualno za 2.459 manje nezaposlenih u odnosu na decembar 2021. godine. Najveći broj nezaposlenih lica prema kadrovskoj strukturi kod muškaraca zabilježen je kod radnika sa VKV a kod žena sa NSS. Pad nezaposlenosti u odnosu na decembar 2021. godine zabilježen je kod svih kategorija.

U nastavku slijedi grafikon u kojoj je prikazan ukupan broj nezaposlenih po stručnoj spremi u Kantonu Sarajevo.

Grafikon 1: Ukupan broj nezaposlenih po stručnoj spremi (Decembar 2022. godine)⁹

⁹ Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

2.1.8. Plaće

Prosječna neto plaća u KS u decembru 2022. godine iznosila je 1.493 KM, što je za 19,3% više u odnosu na decembar 2021. godine. Istovremeno, na nivou FBiH, prosječna neto plaća iznosila je 1.180 KM, što je više u odnosu na decembar 2021. godine za 11,35%¹⁰. Prosječna isplaćena neto plaća za mjesec januar 2023. godine u Federaciji BiH iznosila je 1.208 KM.¹¹

2.1.9. Cijene

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku potrošačke cijene u decembru/prosinu 2022. godine, pale su za 0,8% u odnosu na prethodni mjesec. U decembru/prosinu 2022. godine u odnosu na decembar/prosinac 2021. godine, cijene su porasle za 15,7% (godišnja inflacija)¹².

U tabeli koja slijedi prikazani su prosječne potrošačke cijene za Kanton Sarajevo u 2022. godini.¹³

Tabela 4: Prosječne potrošačke cijene za Kanton Sarajevo u 2022. godini (u KM sa PDV-om)

PROIZVOD	Jed. mjere	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Juni	Juli	August	Septembar	Oktobar	Novembar	Decembar
Riža	kg	3,85	3,92	3,95	4,08	4,38	4,52	4,60	4,60	4,75	4,81	4,85	4,79
Pšenično brašno bijelo, svi tipovi	kg	1,10	1,11	1,44	1,52	1,50	1,53	1,53	1,56	1,58	1,58	1,59	1,60
Hljeb polubijeli od pšeničnog brašna svi tipovi	kg	2,57	2,61	3,06	3,13	3,51	3,57	3,57	3,49	3,52	2,52	3,52	3,68
Mlijeko- tetra pakovanje	l	1,49	1,52	1,54	1,57	1,52	1,64	1,68	1,77	1,85	2,27	2,39	2,57
Maslac	kg	23,49	23,72	23,39	25,61	27,09	26,89	26,28	27,51	27,62	28,08	27,86	28,27
Jestivo ulje	l	3,51	3,60	4,53	5,11	5,36	5,42	5,39	5,35	4,83	4,55	4,42	4,16
Šećer	kg	1,60	1,62	1,64	1,71	1,80	2,11	2,22	2,22	2,23	2,25	2,27	2,27
Kuhinjska so	kg	1,34	1,17	1,23	1,24	1,24	1,31	1,31	1,34	1,32	1,38	1,42	1,46
Deterdžent za mašinsko pranje rublja	kg	3,64	3,79	3,92	3,92	3,87	3,79	3,84	3,84	4,21	4,21	4,21	3,75

¹⁰ Preuzeto sa: <https://feb.ba/saopcenie-o-prosiecnoi-isplacenoj-miesecnoj-neto-bruto-placi-zaposlenih-u-fbih-za-decembar-prosinac-2023-godine/> (Pristupljeno: 09.05.2023.)

¹¹ Preuzeto sa: <https://feb.ba/saopcenie-o-prosiecnoi-isplacenoj-miesecnoj-neto-bruto-placi-zaposlenih-u-fbih-za-januar-sijecani-2023-godine/> (Pristupljeno: 09.05.2023.)

¹² Preuzeto sa: <https://fzs.ba/index.php/2023/01/20/indeksi-potrosackih-cijena-u-decembru-prosinu-2022-godine/> (Pristupljeno: 09.05.2023.)

¹³ Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

2.1.10. Vanjska trgovina

Ukupan izvoz KS u decembru 2022. godine je dostigao vrijednost od 1.981 miliona KM što je za 19,3% više u odnosu na decembar 2021. godine. Ukupan uvoz KS u periodu januar-decembar 2022. godine povećan je za 37% u odnosu na isti period 2021. godine.

Na sljedećem grafikonu je prikazana vanjskotrgovinska razmjena po općinama u Kantonu Sarajevo za period januar – decembar 2022. godine.

Tabela 5: Izvoz po mjesecima i općinama u Kantonu Sarajevo¹⁴ (Decembar 2022. godine)

Mjesec	CENTAR	HADŽIĆI	ILIDŽA	ILJAŠ	NOVI GRAD	NOVO SARAJEVO	STARI GRAD	TRNOVO	VOGOŠĆA	UKUPNO
1	111.257.771	14.944.969	21.181.261	29.767.328	11.379.149	10.019.581	2.767.205	23.666	5.788.764	207.129.694
2	61.555.247	12.549.933	20.982.192	33.915.812	10.335.789	7.981.247	2.852.337	-	5.241.272	155.413.829
3	44.478.671	13.641.554	30.195.699	42.394.355	11.625.452	6.446.476	2.270.519	-	13.764.088	164.816.813
4	51.414.905	14.639.482	25.131.740	42.561.936	11.705.108	8.987.227	2.594.293	-	27.509.648	184.544.340
5	66.715.785	16.022.304	24.682.936	37.605.231	11.913.814	18.624.922	2.449.699	-	4.853.663	182.868.355
6	35.973.651	14.867.206	25.555.807	31.498.898	11.429.155	7.977.782	2.439.858	-	7.084.148	136.826.505
7	31.736.705	15.360.772	25.801.473	26.883.034	11.004.055	7.664.119	2.168.592	-	7.077.831	127.696.580
8	63.452.809	11.539.448	25.063.372	25.003.763	9.029.273	11.704.828	2.850.225	-	7.429.048	156.072.766
9	52.968.717	11.688.086	38.980.603	28.625.353	13.301.432	11.922.707	3.175.032	-	29.583.136	190.245.069
10	52.263.396	13.388.860	29.541.636	27.002.203	11.077.219	8.570.506	2.743.051	-	7.172.785	151.759.656
11	44.347.454	14.361.003	29.162.097	29.715.519	13.091.166	21.619.574	2.716.351	-	8.559.837	163.572.000
12	56.727.895	11.799.988	25.654.672	25.127.018	11.241.609	17.965.217	2.695.395	-	8.419.141	159.630.935
	672.893.007	164.803.605	321.933.489	380.100.450	137.133.221	139.484.187	31.722.556	23.666	132.483.361	1.980.577.542

Analizirajući vanjskotrgovinsku razmjenu po općinama u 2022. godini iz tabele iznad je vidljivo da najviše izvoze općine Centar i Ilijaš. U periodu januar – decembar 2022. godine po uvozu prednjače općine Centar, Novi Grad, Novo Sarajevo i Ilidža.

Tabela 6: Uvoz po mjesecima i općinama u KS¹⁵ (Decembar 2022. godine)

Mjesec	CENTAR	HADŽIĆI	ILIDŽA	ILJAŠ	NOVI GRAD	NOVO SARAJEVO	STARI GRAD	TRNOVO	VOGOŠĆA	UKUPNO
1	83.579.714	18.795.065	80.455.774	9.303.886	75.622.426	112.237.794	2.474.289	-	23.894.594	406.363.541
2	109.920.466	20.706.172	86.778.142	20.117.688	97.914.829	119.676.550	3.041.452	-	24.135.841	482.291.140
3	126.340.688	24.432.059	124.108.337	19.887.243	108.826.370	135.086.909	4.428.733	-	34.366.590	577.476.929
4	118.461.305	24.263.917	115.159.269	21.553.085	106.703.780	141.533.877	3.983.053	-	27.234.533	558.892.818
5	81.877.376	24.331.316	117.709.005	17.685.433	109.565.620	194.438.167	4.488.242	14.377	28.831.883	578.941.418
6	88.265.180	27.102.880	128.578.792	16.242.420	108.144.547	213.361.058	4.381.460	75.653	33.060.978	619.212.968
7	111.895.199	25.299.609	131.326.848	15.786.614	108.381.204	185.403.224	6.041.199	13.189	32.777.009	616.924.096
8	142.804.608	24.282.114	130.015.342	11.450.818	102.213.589	192.281.305	4.870.359	2.447	33.709.421	641.630.003
9	161.215.106	23.591.978	132.129.691	17.484.055	116.651.633	174.294.806	5.010.605	103.912	33.309.213	663.790.998
10	130.525.188	23.119.501	120.948.593	13.588.477	113.081.990	189.219.866	5.730.289	14.482	32.266.155	628.494.541
11	147.568.194	24.610.353	121.411.425	16.915.583	113.072.589	164.127.052	4.245.605	111.165	33.339.465	625.401.431
12	136.960.359	24.170.731	134.290.524	14.490.263	118.894.389	140.633.838	4.915.623	13.487	41.462.586	615.831.800
	1.439.413.382	284.705.696	1.422.911.743	194.505.564	1.279.072.964	1.962.294.445	53.610.909	348.712	378.388.269	7.015.251.684

¹⁴ Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

¹⁵ Podaci Zavoda za informatiku i statistiku KS

Iz prezentiranih podataka o privrednim kretanjima u KS za period januar – decembar 2022. godine vidimo da je u industrijskoj proizvodnji prisutan rast proizvodnje, koji je najvećim dijelom uslovljen trendovima u prerađivačkoj industriji koja je najveća sastavnica ukupne industrijske proizvodnje.

Podaci na nivou KS pokazuju prisutnost tendencije smanjenja nezaposlenosti usljed oporavka privrede od posljedica pandemije COVID-19 na globalnom nivou pa, samim tim, i u Bosni i Hercegovini i u Kantonu Sarajevo. U narednom periodu fokus vlasti će biti na prepoznavanju značajnijeg stimulisanja razvoja realnog sektora sa akcentom na razvoj industrijske proizvodnje, koja ima potencijal zapošljavanja najvećeg broja radnika.

Na osnovu ukupnog društveno-ekonomskog stanja države, te potrebe za pružanjem podrške kompanijama u procesu stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji, prijedlozi za **poboljšanje i povećanje poslovnih aktivnosti** a time i poslovnog ambijenta u Kantonu Sarajevo, između ostalog su:

- potrebno je ubrzati proces donošenja sektorskih strategija,
- izvršiti izmjene i dopune zakona iz nadležnosti svih nivoa vlasti u smislu njihovog prilagođavanja potrebama i interesima domaće privrede,
- nastaviti proces pojednostavljenja procedure registracije privrednih društava i dobijanja raznih dozvola,
- poduzimati mjere u borbi protiv rasta nelikvidnosti privrednih subjekata i konkretnim podsticajnim mjerama osigurati realizaciju investicionog ciklusa.

3. Osnovni pokazatelji ekonomske i fiskalne politike¹⁶

Federalno ministarstvo finansija je dostavilo revidirane projekcije javnih prihoda za 2023. godinu i projekcija za period 2024-2026. godina (broj: 05-12-5-3614/23 od 12.05.2023. godine). Nakon stabilizacije epidemioloških prilika vezanih za pandemiju virusa COVID-19, te postignutog značajnog ekonomskog oporavka, uz visok rast domaćeg bruto proizvoda (BDP-a) tokom 2021. godine, početkom 2022. godine ekonomija je stavljena pred nove izazove, uslijed složenih međunarodnih političkih prilika vezanih za ratna dešavanja u Ukrajini, koja su se značajno reflektovala na globalne i domaće ekonomske tokove, prvenstveno kroz nagle i visoke inflatorne skokove. Međutim, i pored navedenih negativnih utjecaja u Bosni i Hercegovini je tokom 2022. godine ostvaren značajan ekonomski rast od 3,7%.

Ipak, uzimajući u obzir da cjelokupna negativna globalna dešavanja još uvijek traju i nose visok nivo neizvjesnosti, u 2023. godini pretpostavlja se skromniji realni rast BDP-a od 2%. U periodu 2024. - 2026. godina, pod pretpostavkom da se međunarodna politička situacija neće dodatno usložniti, može se očekivati prosječni godišnji ekonomski rast od 3%, a ključnim osloncem istog pretpostavlja se domaća tražnja, iskazana kroz povećanje privatne potrošnje i manjoj mjeri investicija.

---

¹⁶ Federalno ministarstvo finansija: Revidirane projekcije javnih prihoda za 2023. godinu i projekcija za period 2024-2026. godina, broj: 02-12-5-3614/23-1 od 12.05.2023. godine

Projekcije prihoda od indirektnih poreza bazirane su na srednjoročnom Planu naplate ukupnih prihoda na Jedinственном računu, preuzetom od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA) u aprilu 2023. godine. Nadalje, temeljem srednjoročnih prognoza kretanja krajnje potrošnje izvršena je procjena učešća Federacije BiH u međuentiteskoj raspodjeli, dok je projekcija raspoloživog dijela ovih prihoda za raspodjelu korisnicima u Federaciji BiH, po godinama, zasnovana i na planu otplate vanjskog duga u periodu 2023-2026. godina.

Pojedinačna alokacija prihoda od indirektnih poreza za kantone i općine/gradove za 2023. godinu i srednjoročni period urađena je prema koeficijentima raspodjele iz Uputstva o određivanju učešća kantona, jedinica lokalne samouprave i nadležnih kantonalnih ustanova za ceste u prihodima od indirektnih poreza i načinu raspoređivanja tih prihoda za 2023. godinu („Službene novine Federacije BiH”, broj: 99/22).

Revidirane projekcije prihoda od poreza na dobit za 2023. godinu bazirane su na historijskom trendu naplate iz 2022. godine, koji upućuje na oporavak djelatnosti čije je poslovanje u prethodnom „pandemijskom“ periodu narušeno i tekućem trendu naplate (Q1 2023), uz procjenjena očekivanja do kraja godine. Ipak, uzimajući u obzir prilično visok nivo nepredvidivosti i u međunarodnom i u domaćem okruženju, projicirane stope rasta u periodu 2024. - 2026. godina su prilično konzervativne i oprezno predviđaju prosječni godišnji rast. Prateći očekivanja vezana za tržište rada, očekivani rast broja zaposlenih, te rast prosječne plate, koji je dijelom vezan i za usklađivanja sa inflatornim šokovima, pripremljene su projekcije prihoda od poreza na dohodak i obaveznih socijalnih doprinosa.

Srednjoročne projekcije javnih prihoda u Federaciji BiH prate makroekonomska očekivanja u kretanju onih agregata sa kojim su u značajnoj korelaciji. Kod nekih stavki, u cilju očuvanja fiskalne discipline, već unutar osnovnog scenarija uključeni su i procjenjeni efekti pojedinih visokih rizika po ostvarenje makroekonomskih prognoza. Obzirom na krajnju nepredvidivost mogućih budućih šokova, posebno kada je riječ o ubrzanom rastu inflacije, moguće su značajne promjene u krajnjem ishodu makroekonomskih pretpostavki, pa tako i projekcija javnih prihoda.

Pored navedenog, na drugačiji ishod u naplati javnih prihoda mogu u značajnoj mjeri utjecati: neplanirane izmjene poreznih politika, značajna odstupanja u kretanju koeficijenta raspodjele prihoda od indirektnih poreza između entiteta u odnosu na trenutno procjenjeni, promjene u nivou planirane otplate vanjskog duga, promjene u izdvajanju prihoda od indirektnih poreza za Institucije BiH, rad porezne administracije, te razvoj drugih događaja poput novih elementarnih nepogoda.

Negativne ekonomske posljedice već su vidljive i ogledaju se u rastu svjetskih cijena energije i hrane, nestabilnosti na finansijskim tržištima, što bi u konačnici moglo ugroziti oporavak svjetskog ekonomije iz pandemije Covid-19. Osim eksternih faktora, jako bitan faktor za ekonomski rast u zemlji tijekom programskog razdoblja 2023. - 2026. godina će također predstavljat institucionalni kapacitet zemlje u provedbi strukturalnih reformi kako bi se ojačao doprinos internih dinamika u njezinu kreiranju.

3.1. Rizici ostvarenja projekcija i pretpostavki

Rizici ostvarenja projekcija privrednog rasta mogu se svrstati u dvije grupe (vanjske i unutrašnje). Vanjski rizici su mnogo izraženiji i predstavljaju veći rizik za realizaciju projekcija privrednog rasta iz osnovnog scenarija u odnosu na unutrašnje rizike. Nakon stabilizacije epidemioloških prilika povezanih s Covid-19, početkom 2022. godine došlo je do eskalacije sukoba između Ukrajine i Rusije, što će nesumnjivo imati negativne ekonomske posljedice po globalnu ekonomiju, a samim tim i po Bosnu i Hercegovinu.

Daljnja eskalacija ukrajinske krize, kao i jačanje inflatornih pritisaka kako na globalnoj razini tako i u Bosni i Hercegovini zasigurno bi negativno utjecali na potrošnju, investicije, vanjskotrgovinu razmjenu, a time i na projekcije privrednog rasta. S druge strane, prijetnja realizaciji ovih projekcija su i unutrašnji izazovi ili unutrašnji rizici u Bosni i Hercegovini, koji uključuju složen sistem donošenja odluka i spor tempo provedbe privrednih reformi u zemlji. Svako kašnjenje u provedbi strukturnih reformi moglo bi negativno utjecati na ukupni privredni rast. Što se tiče rizika u srednjoročnom razdoblju, oni se odnose na migracije stanovništva iz Bosne i Hercegovine, a to se posebno odnosi na mlade, obrazovane i kvalificirane kadrove, što bi moglo rezultirati smanjenjem produktivnosti i sporijim rastom BDP-a od predviđenog.

U skladu s tim, na taj način ukazujemo na potrebu izuzetnog opreza u procesu planiranja budžeta. Svaki neplanirani događaj u nadolazećem srednjoročnom razdoblju može znatno utjecati na pretpostavljene iznose javnih prihoda, vjerojatno će dovesti do hitne revizije projekcija prihoda, uz redovne rokove utvrđene u budžetskom kalendaru.

4. Pretpostavke društvenog i privrednog razvoja za budžetsku i sljedeće dvije godine

Dana 24. marta 2023. godine imenovana je nova Vlada Kantona Sarajevo na čelu sa premijerom Nihadom Ukom koji je predstavio dokument¹⁷ koji predstavlja smjernice rada Vlade, bazirane na Strategiji razvoja Kantona Sarajevo 2021 – 2027., kao i na Programu skupštinske većine Kantona Sarajevo 2023 – 2026. koju su sačinile stranke koje predstavljaju većinu u Skupštini Kantona Sarajevo. Stranke potpisnice ovog programa zalažu se za saradnju zasnovanu na principima i mjerama kojima će u mandatnom periodu 2022 – 2026. unaprijediti kvalitet života građanki i građana Kantona Sarajevo.

Ovaj dokument postavlja okvir saradnje između stranaka potpisnica i prezentira viziju Kantona Sarajevo kao regije građanskih vrijednosti multietničkih temelja, s modernom, efikasnom i transparentnom upravom, uz osnovnu pretpostavku da građani i građanke Kantona Sarajevo zaslužuju sigurno i kvalitetno životno okruženje kao optimalan ambijent za ostvarenje vlastitih potencijala i ambicija.

---

¹⁷ Principi i mjere djelovanja Vlade Kantona Sarajevo 2023 - 2026.

Ciljevi skupštinske većine u Kantonu Sarajevo su nastavak unapređenja kvaliteta života građana i građanki, kroz podizanje životnog standarda, unapređenje zdravstvenog sistema, podizanje kvalitete komunalnih usluga, energetske održivosti i efikasnosti, zaštitu čovjekove okoline i kvalitete zraka, dalje unapređenje obrazovnog sistema i okruženja za razvoj naučno-istraživačke djelatnosti, unapređenje društvenog statusa mladih, poboljšanje sigurnosne situacije, briga o najranjivijim društvenim grupama i pojedincima, podizanje standarda javnog prevoza, provođenje pronatalitetnih politika, efektivno korištenje fondova EU za razvojne programe, kapitala, iskustva i znanja bosanskohercegovačke dijaspore te stvaranje održivog fiskalnog okvira koji će omogućiti realizaciju aktivnosti pobrojanih u ovom programu skupštinske većine.

Stranke potpisnice čvrsto su usmjerene ka kreiranju političkog ambijenta i kulture upravljanja zasnovanim na temeljima dobre uprave po principima Evropske unije, stručnosti, jednakih šansi i inkluzivnost, te implementacije građanskih prava.

S tim u vezi, dat je detaljan pregled ciljeva i planiranih aktivnosti, kao i pregled iskazanih prioriteta i mjera po resorima:

Ministarstvo pravde i uprave

- Izrada Zakona o digitalnoj transformaciji Kantona Sarajevo i kreiranje drugih pravnih pretpostavki za digitalizaciju i digitalnu transformaciju javnog sektora u Kantonu Sarajevo;
- Utvrđivanje amandmana na Ustav Kantona Sarajevo u cilju donošenja Zakona o lokalnoj samoupravi Kantona Sarajevo;
- Transformacija Kantona Sarajevo u grad-kanton po uzoru na brojne evropske prijestolnice;
- Jačanje kapaciteta redovnih sudova u Kantonu Sarajevo s ciljem rješavanja nagomilanih sudskih pitanja;
- Jačanje kontrolnih mehanizama u provođenju Uredbe o postupku objavljivanja propisa i javnosti rada s ciljem jačanja kapaciteta javnog sektora i osiguranja transparentnosti u poslovanju;
- Unapređenje sistema edukacija i ocjenjivanja zaposlenih u javnom sektoru;
- Revidiranje normative kojom se uređuje programiranje i izvještavanje u javnom sektoru, u cilju osiguranja funkcionalnog i efikasnog upravljanja kadrovima;
- Uvođenje grantova za produkciju obrazovnog i naučnog programa TVSA.

Ministarstvo zdravstva

- Finansiranje i cjelovita primjena osnovnog paketa zdravstvenih prava za neosigurana lica shodno Zakonu o zdravstvenom osiguranju FBiH i Odluci o utvrđivanju osnovnog paketa zdravstvenih prava;
- Osigurati uvjete da Zavod zdravstvenog osiguranja KS, počne s pravičnom i transparentnom raspodjelom javnih sredstava, a u skladu s planiranim i stvarno pruženim uslugama;

- Potpuna informatizacija ustanova javnog i privatnog zdravstvenog sistema i njihovo puno uvezivanje u jedinstveni informacijski sistem Zavoda zdravstvenog osiguranja;
- Normativno uređenje rada i poslovanja javnih zdravstvenih ustanova i Zavoda zdravstvenog osiguranja kroz donošenje novih, kao i izmjenu i dopunu postojećih podzakonskih akata;
- Usklađivanje broja timova porodične medicine s potrebama stanovništva, a u saradnji s jedinicama lokalne samouprave uz uključivanje lokalne zajednice u sufinansiranje primarne zdravstvene zaštite;
- Obezbjedivanje nedostajućeg zdravstvenog kadra prema iskazanim potrebama na osnovu stvarnih analitičkih pokazatelja, te primjena Zakona o javno-privatnom partnerstvu zdravstvenog sektora, ondje gdje postoji opravdana potreba;
- Nastavak provođenja screening programa za rano otkrivanje malignoma (2023. godine planirani screening za rano otkrivanje karcinoma dojke, grlića maternice, prostate i melanoma);
- Nastavak nabavke bioničkih proteza, odijela za oboljele paralične neuromuskularne bolesti, te nastavak kontinuiranih kapitalnih ulaganja u potrebnu opremu i renoviranje javnih zdravstvenih ustanova;
- Obezbjedjenje finansiranja deficitarnih specijalizacija za javne zdravstvene ustanove;
- Početak rada prvog hospisa za terminalno oboljele osobe.

Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša

- Dovršetak izrade Urbanističkog plana Grada Sarajeva i sinhronizacija s Prostornim planom Kantona Sarajevo,
- Izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju Kantona Sarajevo, i unapređenje mehanizama za izvršenje mjera inspekcijskih organa u oblasti građenja u cilju sprečavanja nove nelegalne gradnje;
- Donošenje propisa o minimalnoj kvaliteti goriva za zagrijavanje domaćinstava i privrednih subjekata. Kanton Sarajevo treba da prati primjere drugih gradova koji su već započeli proces reguliranja minimalnih standarda o kvaliteti goriva za zagrijavanje. Ova mjera ima za cilj smanjenje emisija štetnih gasova koji značajno doprinose zagađenju zraka i negativno utječu na zdravlje stanovništva;
- Podrška prelasku na ekološke načine zagrijavanja. Ova podrška može uključivati subvencije, kredite s niskim kamatama ili poreske olakšice za ugradnju i korištenje obnovljivih izvora energije;
- Novi tarifni sistem gasne mreže u saradnji s višim nivoima vlasti, s ciljem pojeftinjenja usluga za privredne subjekte;
- Nastavak ulaganja u utopljanje zgrada kako bi se smanjila potrošnja energije i poboljšao kvalitet stanovanja, što uključuje donošenje uredbi kojim će se regulirati naplata toplotne energije prema stvarnoj potrošnji, a što će utjecati na energetska efikasnost i smanjenje potrošnje;
- Izmjene i dopune Zakona o upravljanju zajedničkim dijelovima zgrade;
- Rješavanje problema gradske deponije, a što uključuje i dislokaciju prečištača otpadnih voda;

- Realizacija projekta izgradnje stanova i subvencija za stambeno zbrinjavanje mladih;
- Zamijeniti sva rasvjetna tijela s LED (visokoštednim) sijalicama u Kantonu Sarajevo, gdje bi se na nivou godine značajno uštedilo na potrošnji električne energije;

Ministarstvo saobraćaja

- Infrastruktura javnog prevoza - nabavka novih vozila za javni prevoz, s posebnim fokusom na nabavku tramvaja, trolejbusa i autobusa; rekonstrukcija tramvajske pruge Ilidža – Marijin Dvor i izgradnja nove tramvajske pruge do Hrasnice; rekonstrukcija trolejbuske mreže do Vogošće; izgradnja trolejbuskog i rekonstrukcija tramvajskog depoa; izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih tramvajskih stajališta dužinom cijele tramvajske pruge; nabavka opreme za održavanje infrastrukture i vozila javnog prevoza putnika;
- Cestovna infrastruktura - rekonstrukcija, izgradnja i rehabilitacija saobraćajnica u svim općinama Kantona Sarajevo; kapitalni projekti izgradnje I i IX transverzale, spoja IX transverzale sa autoputem i Južne longitudinalne;
- Unapređenje preduzeća za javni prevoz - osnivanje javnog preduzeća za javni prevoz i/ili restrukturiranje postojećeg preduzeća za javni prevoz; formiranje Direkcije za javni prevoz, koja će biti nosilac svih procesa u javnom prevozu;
- Sigurnost u saobraćaju - izrada i usvajanje zakonskih i podzakonskih akata s fokusom na povećanje sigurnosti saobraćaja i kvalitete transportnog sistema; razvoj i unapređenje projekata vezanih za sigurnost u saobraćaju i za sigurnost putnika u javnom prevozu; u zonama osnovnih škola u saradnji sa svim općinama povećanje sigurnosti kretanja učenika postavljanjem saobraćajne opreme za smirivanje saobraćaja; poboljšanje vertikalne i horizontalne saobraćajne signalizacije s posebnim osvrtom na sigurnost kretanja ranjivih kategorija učesnika u saobraćaju;
- Digitalizacija - jedinstveni elektronski sistem naplate karata u svim operaterima javnog prevoza u Kantonu Sarajevo; digitalizacija javnog prevoza kroz softverska rješenja radi olakšanog pristupa putnika svim informacijama o javnom prevozu;
- Kvalitet usluge javnog prevoza - sveobuhvatna analiza i modifikacija kompletne mreže linija i redova vožnje javnog prevoza na području Kantona Sarajevo s ciljem proširenja i poboljšanja usluge te povećanja kvaliteta javnog prevoza; strateško definiranje i pozicioniranje terminala javnog prevoza u Kantonu Sarajevo (proširenje postojećih i izgradnja novih) koji će omogućiti kvalitetniju uslugu putnicima; unapređenje infrastrukture željezničkih stajališta u saradnji sa JP Željeznice FBiH, radi sigurnijeg i kvalitetnijeg pristupa putnicima; planiranje savremenog terminala i uvezivanje svih vrsta javnog prevoza na jednom mjestu;
- Adaptivno upravljanje saobraćajem - uspostava sistema adaptivnog upravljanja saobraćajem na svim semaforiziranim raskrsnicama na području Kantona Sarajevo, uz izgradnju savremenog centra za upravljanje i nadzor nad saobraćajem;
- Zaštita okoliša kroz saobraćaj - provođenje definiranih mjera iz Plana urbane mobilnosti Kantona Sarajevo (SUMP) s posebnim fokusom na smanjenje zagađenja zraka te povećanje učinkovitosti i mobilnosti; razvijanje elektromobilnosti, postavljanje električnih punionica, uvođenje car sharing usluge; proširenje biciklističkih staza;
- Saobraćaj u mirovanju - Proširenje parking mjesta u svim općinama Kantona Sarajevo; Izgradnja potrebne infrastrukture i uspostava „park&ride“ sistema na obodima grada uz

- Poboljšanje pasminskog sastava goveda u cilju povećanje proizvodnje mlijeka i mesa, a time i stabilnost poljoprivrednog dohotka kroz aktivnosti na vještačkom osjemenjivanju goveda;
- Rekonstrukcija i sanacija postojećeg azila za pse u Prači, kao i izgradnja novog azila za napuštene pse i mačke na lokalitetu Rakovica - "Terapijska zajednica Kampus";
- Stavljanje u funkciju imovine po Aneksu G Sporazuma o sukcesiji (cca 20.000 m²);
- Osnivanje javnog preduzeća za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije, u slučaju pozitivnog nalaza studije opravdanosti njegovog osnivanja;
- Uspostava kantonalne poslovne zone "Doglodi";
- Kreiranje programa o zelenoj ekonomskoj tranziciji;
- Istraživanje potencijala solarne i geotermalne energije, kao i istraživanje mineralnih sirovina i vjetroenergetskog potencijala;
- Donošenje Strategije upravljanja privrednim društvima s učešćem državnog kapitala KS za period 2023 – 2027. godine te uspostavljanje jedinstvenog registra svih privrednih društava s učešćem državnog kapitala;
- Nastavak i jačanje provođenja kontinuiranih mjera na sprečavanju pojave i širenja zoonoza provođenjem aktivnosti veterinarsko javnog zdravstva odnosno mjera zdravstvene zaštite životinja i mjera na većoj higijensko zdravstvenoj ispravnosti proizvoda životinjskog porijekla na području Kantona Sarajevo;
- Kreiranje inovacijskog fonda;
- Valorizacija i formalno – pravna zaštita prašume Ravna vala i šuma posebne namjene na području Igmana;
- Izgradnja dvije vjetroelektrane na području Kantona Sarajevo

Ministarstvo za odgoj i obrazovanje

- Donošenje Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Kantonu Sarajevo, Zakona o dualnom obrazovanju u Kantonu Sarajevo i Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Kantonu Sarajevo;
- Jačanje kapaciteta i resursa Instituta za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja;
- Implementacija kurikularne reforme – puna reforma nastavnih planova i programa s fokusom na dijete, te uvođenje specijaliziranih programa u predškolski odgoj i obrazovanje, koji će korištenjem inovativnih metoda obogatiti nastavni plan i program za predškolski odgoj i obrazovanje;
- Razvoj kapaciteta za obavezno predškolsko obrazovanje. Nastavak intenzivnog širenja obuhvata djece u predškolskom obrazovanju kroz širenje kapaciteta JU Djeca Sarajeva i sufinansiranje boravka djece u privatnim predškolskim ustanovama;
- Pokretanje novih programa prekvalifikacije i dokvalifikacije i projekata cjeloživotnog učenja;
- Provođenje zaključaka Tematske sjednice Skupštine Kantona Sarajevo o inkluziji u obrazovanju i Posebnog programa Vlade za interesorno unapređenje inkluzije;
- Razvoj posebnog programa za izvrsnost i liderstvo;
- Unapređenje i standardizovanje oblasti odgoja kroz razvoj posebnih programa u školstvu;
- Uspostava digitalne platforme s nastavnim materijalima i mogućnostima izgradnje profesionalnih zajednica radnika u obrazovanju s ciljem jačanja profesionalnih kapaciteta radnika u obrazovanju;

- Rekonstrukcija školskih prostora, a posebno biblioteka s multifunkcionalnim prostorima za druženje i učenje, prostora aula/holova, sportskih sala, kabineta za predmete egzaktnih nauka, školskih dvorišta, toaleta, školskih restorana, stomatoloških ambulanti; te kontinuirano opremanje škola kompjuterima i didaktičkom opremom.

Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade

- Rasterećenje nastavnog i saradničkog kadra od administrativnih poslova kako bi se nastavni kadar fokusirao na kvalitet nastave;
- Preciznija sistematizacija grupacija organizacionih jedinica Univerziteta u Sarajevu (fakulteta) prema njihovim specifičnostima;
- Reforma visokog obrazovanja u smislu ukрупnjivanja usitnjenih nastavnih predmeta (kurikuluma) po uzoru na uspješne primjere iz EU;
- Uvođenje obavezne praktične nastave za sve studije, te kreiranje programa podsticaja privrednim društvima i ustanovama koje omogućavaju praktičnu nastavu;
- Usklađivanje i racionalizacija upisne politike prema potrebama društva, te usaglašavanje standarda nastave i ostalih standarda javnih i privatnih univerziteta;
- Formiranje univerzitetskih liga za kolektivne i individualne sportove, te u okviru kampusa predvidjeti otvorene i zatvorene terene za sportove i rekreaciju studenata (atletska i ledena zatvorena dvorana);
- Izgradnja Kampusa Univerziteta u Sarajevu kao modernog studentskog centra, te proširenje postojećih kapaciteta i izgradnja novih smještajnih kapaciteta, s akcentom na adekvatnom standardu, koji u svom sastavu trebaju imati i prostore za rekreaciju;
- Poticanje kulturnih i umjetničkih aktivnosti mladih, kao i olakšice za preduzeća i institucije koje potiču i podržavaju ove aktivnosti;
- Proširenje materijalnih, tehničkih i ljudskih kapaciteta visokoškolskih ustanova kroz osiguranje adekvatnih istraživačkih kapaciteta, kako bi visokoškolske ustanove postale naučni centri;
- Saradnja s Gradom Sarajevom na rekonstrukciji Astronomske opservatorije na Trebeviću i otvaranje Katedre za astrofiziku i astronomiju na Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Sarajevu;

Ministarstvo kulture i sporta

- Donošenje Strategije razvoja kulture i sporta Kantona Sarajevo 2023 – 2027 i zakona o kulturi i sportu u Kantonu Sarajevo,
- Saniranje poreznih dugovanja sportskih klubova nastalih do 2020. god kroz javni poziv MKS KS,
- Revidiranje uspješnosti rada javnih ustanova kulture s ciljem optimizacije finansiranja i realizacije namijenjene kulturne funkcije kao i revidiranje liste i obaveza istaknutih samostalnih umjetnika i umjetnica;
- Budžet za sport 1% od ukupnog prihoda Budžeta Kantona Sarajevo;
- Provođenje programa finansiranja sportista i sportistkinja sa vrhunskim sportskim rezultatima kao i mapiranje sportskih i kulturnih manifestacija, infrastrukture i kalendara takmičenja;

- Izgradnja savremene biblioteke kao i unapređenje, modernizacija rada i digitalizacija bibliotečkog fonda “JU Biblioteka Sarajevo”;
- Inkluzija djece iz ranjivih kategorija stanovništva u sportske aktivnosti kroz besplatne programe;
- Sufinansiranje izgradnje, obnove i održavanja objekata od interesa za kulturu i sport;
- Donošenje odluke o sportskim klubovima od javnog interesa za Kanton Sarajevo i kreiranje okvira finansiranja klubova od strateškog interesa;
- Realizacija projekta rekonstrukcije i sanacija stare željezničke stanice Ilidža u saradnji sa lokalnom zajednicom.

Ministarstvo finansija

- Poduzeti sve neophodne aktivnosti koje će dovesti do efikasnije naplate svih ostalih budžetskih prihoda, u cilju umanjena negativnih posljedica primjene novih pondera za raspodjelu PDV-a za kantonalni nivo u Federaciji Bosne i Hercegovine;
- Stavljanje cjelokupne javne imovine i javnih dobara u Kantonu Sarajevo u funkciju, čiji će cilj biti osim njihove bazne vrijednosti i povećanje prihoda u budžetu Kantona Sarajevo (javne površine, javni parkinzi, poljoprivredno zemljište, građevinsko zemljište, zgrade, šumsko zemljište i koncesije i ostala dobra);
- Preispitivanje svih zakonskih rješenja kojima se uređuje oblast budžetskih prihoda u Kantonu Sarajevo s ciljem uspostavljanja pravednijeg, ravnomjernijeg i efikasnijeg fiskalnog sistema koji će omogućiti i povećanje budžeta Kantona Sarajevo;
- Analiza svih kantonalnih institucija sa stanovišta njihove opravdanosti i finansijske efikasnosti njihovog djelovanja,
- Povećanje kapitalnih izdvajanja iz Budžeta KS;
- Povećanje ukupne ekonomske aktivnosti (stvaranje povoljnijeg okruženja za ulaganje i investiranje), koja će u konačnici omogućiti povećanje prihoda u budžetu koji se odnose na porez na dobit, porez na dohodak itd.
- Poduzeti sve neophodne aktivnosti koje će osigurati dovoljan iznos novčanih sredstava u budžetu Kantona Sarajevo na odgovarajućoj poziciji, a koja će omogućiti naplatu svih potraživanja koja su dosuđena po osnovu pravosnažnih sudskih odluka iz radnog odnosa, uključujući i zakonske zatezne kamate, svim imaocima pravosnažnih i izvršnih sudskih presuda ili rješenja;
- Uspostava Registra finansijskih potraživanja u Kantonu Sarajevo. Uspostavljanje jedinstvene evidencije potraživanja u Kantonu Sarajevo, poboljšanje metodologije i dinamike naplate potraživanja, definiranje mjera prema dužnicima i dužnicama koji ne izmiruju svoje obaveze prema Kantonu Sarajevo, s krajnjim općim ciljem povećanja budžetskih prihoda.

Ministarstvo za boračka pitanja

- Podrška prekvalifikaciji i profesionalnoj edukaciji braniteljske populacije s ciljem lakšeg zapošljavanja ili održivosti radnog mjesta i priprema godišnjih programa zapošljavanja i održivog zapošljavanja braniteljske populacije u cilju ekonomskog osnaživanja;
- Nastavak procesa stambenog zbrinjavanja (dodjela stana u vlasništvo, dodjela građevinskog materijala, izvođenje građevinskih radova, udruživanje sredstava za

- kupovinu stambenog objekta) braniteljske populacije i članova/članica njihovih porodica prema jasnijim i transparentnijim kriterijima;
- Investiranje u dalje obrazovanje djece pripadnika braniteljske populacije, jačanjem stipendijskog kapaciteta Fonda Ikre i obezbjeđenje adekvatnih finansijskih sredstava za realizaciju stipendiranja, s posebnim naglaskom na stipendiranje II i III ciklusa bolonjskog studija;
  - Interresornom saradnjom s Ministarstvom za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, te JU „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“ provesti posebne programe zapošljavanja maloljetnih branitelja, djece šehida i poginulih branitelja i djece ratnih vojnih invalida.
  - Izrada socijalne karte branitelja i braniteljki na području Kantona Sarajevo;
  - Stvaranje preduvjeta za subvencioniranje smještaja potrebnih za pripadnike braniteljske populacije u gerontološke centre i pomoć pri osnivanju veteranskog centra;
  - Poboljšanje i unapređenje zdravstvene zaštite braniteljske populacije kroz: primarni nivo – otvaranje veteranskih ambulanti pri domovima zdravlja; Sekundarni nivo – otvaranje veteranskog odjela pri Općoj bolnici „Prim.dr. Abdulah Nakaš“; otvaranje dnevne bolnice za oboljele od PTSP-a – Psihijatrijska bolnica Kantona Sarajevo.
  - Nastavak aktivnosti na Projektu izgradnje Centralnog spomen obilježja svim poginulim braniteljima opkoljenog Sarajeva;
  - Njegovanje kulture sjećanja i kulture pamćenja kroz finaliziranje kapitalnih projekata u saradnji s JU „Fond Memorijala Kantona Sarajevo“ kroz nastavak aktivnosti realizacije potprojekta izgradnje Memorijalnog kompleksa „Žuč“; revitalizaciju i rekonstrukciju objekta „Kon-Tiki“, te privođenje objekta namjeni u Muzej stradanja građana BiH u skladu s Odlukom „Opsada i odbrana Sarajeva 1992-1995“; nastavak aktivnosti na projektu obilježavanja vatrenih tačaka opsade i odbrane Sarajeva; realizaciju projekta „Muzej opsade i odbrane Sarajeva“; potpuna revitalizacija i sanacija postojećeg Tunela D-B s dobrinjske strane uz odgovarajuće edukativne i muzejske sadržaje.
  - Digitalizacija procesa ostvarivanja pojedinih prava i omogućavanje prenosa određenih prava u prvostepenom postupku na općine, u skladu s propisima iz oblasti lokalne samouprave (u saradnji s višim nivoima vlasti);

5. Procjena prihoda budžeta KS

Budžet KS je u svom rashodovnom dijelu opterećen cjelokupnim sistemom obrazovanja (od predškolskog do visokog obrazovanja), kao i sistemom unutrašnjih poslova i dobrim dijelom sistemom pravosuđa (Kantonalni sud, Općinski sud, Kantonalno tužilaštvo, Pravobranilaštvo). Kada se govori o fiskalnoj politici KS, potrebno je da viši nivoi vlasti imaju u vidu cjelokupno stanje kako bi mogli poduzeti adekvatne mjere fiskalne politike koje ne bi ugrozile funkcionisanje uspostavljenog sistema. Odluke viših nivoa vlasti direktno i indirektno utiču na rad i funkcionisanje nižih nivoa vlasti, a oni u okviru svojih nadležnosti pokušavaju pronaći ravnotežu između projiciranih (odobrenih) sredstava i svih potreba društva i privrede.

Ministarstvo finansija KS je prilikom procjene prihoda od indirektnih i direktnih poreza za sljedeću budžetsku godinu i naredne dvije godine u izradi ovog dokumenta koristilo dostavljene projekcije od strane Federalnog ministarstva finansija (broj: 05-12-5-3614/23-1 od

12.05.2023.g.), prema osnovnom scenariju preuzetom od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Uprave za indirektno oporezivanje. Kada su u pitanju projekcije ostalih poreznih i neporeznih prihoda, Ministarstvo je koristilo ostvarenje prihoda u 2022. godini, kao i ostvarenje prihoda u proteklom periodu 2023. godine uz pretpostavku ostvarenja do kraja budžetske 2023. godine.

Strukturu javnih prihoda Budžeta KS čine: prihodi po osnovu indirektnih poreza, porez na dobit, porez na dohodak, porez na imovinu, zaostali prihodi od poreza, neporezni prihodi u vidu prihoda od poduzetničkih aktivnosti i imovine, naknada, taksi, novčanih kazni i drugih prihoda koji se ostvaruju, prikupljaju i raspoređuju prema važećim propisima na teritoriji FBiH, te tekućih transfera i donacija. U tabeli 7 predstavljeni su projicirani prihodi za trogodišnji period 2024. - 2026. godine:

Ukupno projicirani prihodi i primici KS za 2024. godinu iznose 1.267.661.525 KM. Račun prihoda za 2024. godinu planiran je u iznosu od 1.167.199.934 KM unutar kojeg najznačajnije pozicije predstavljaju prihodi od indirektnih poreza koji pripadaju KS, prihodi od poreza na dohodak, prihodi od poreza na dobit koji su planirani u skladu sa projekcijama Federalnog ministarstva finansija, zatim grupa neporeznih prihoda i tekućih transfera i donacija koji su planirani u skladu sa ostvarenim prihodima u proteklom periodu, kao i projiciranim transferima i donacijama od strane budžetskih korisnika. Račun kapitalnih primitaka planiran je u iznosu 300.000 KM koji se odnosi na procjenu primitaka od prodaje robnih rezervi, te Račun finansiranja koji je planiran u iznosu od 100.161.591 KM i koji se odnosi na procjenu primitaka od primljenih otplata i dugoročnih kreditnih zaduženja Kantona Sarajevo.

U sljedećem tabelarnom pregledu dat je okvir prihoda i primitaka koji će predstavljati osnovu za izradu Dokumenta okvirnog budžeta KS 2024-2026. g.

Tabela 7: Projicirani prihodi za trogodišnji period 2024. - 2026. godine¹⁸

---

¹⁸ Budžet Kantona Sarajevo za 2023.g. u prikazanoj tabeli ne sadrži razgraničene prihode i primitke iz 2022.g.

Smjernice ekonomske i fiskalne politike Kantona Sarajevo za period 2024.-2026.

Prihodi i primici		Ostvarena 21.01. 31.12.2022.g.	Ostvarena 31.01.2023.g. (GK)	Budžet Kantona Sarajevo za 2023.g.	Procjena Budžeta Kantona Sarajevo za 2024.g.	Procjena Budžeta Kantona Sarajevo za 2025.g.	Procjena Budžeta Kantona Sarajevo za 2026.g.
I	RAČUN PRIHODA	1,163,852,215	353,703,067	1,198,331,537	1,167,399,934	1,187,077,145	1,271,141,969
A	PRIHODI OD POREZA	963,925,039	301,576,959	1,001,408,438	950,995,115	1,004,655,877	1,087,021,712
711000	Porez na dobit pojednaca i preduzeća	163,378,406	79,342,451	191,475,441	178,784,894	185,593,169	193,439,953
711100	Porez na dobit pojednaca	61,693	22,018	90,000	90,000	90,000	90,000
711200	Porez na dobit preduzeća	163,316,713	79,320,433	191,385,441	178,694,894	185,503,169	193,349,953
713000	Porez na plaću i radni stagan	1,281,688	376,348	950,000	1,291,100	1,291,100	1,291,100
714000	Porez na imovinu	11,498,161	7,215,280	13,485,000	17,800,800	18,050,000	18,200,000
715000	Domaci porez na dobra i usluge (zastali porezi)	220,041	64,224	175,800	192,700	192,700	192,700
716000	Prihodi od poreza na dohodak	212,336,597	79,007,892	271,339,170	278,389,651	308,862,016	343,169,898
717000	Prihodi od indirektnih poreza, od toga:	575,156,525	135,551,929	523,887,727	474,455,070	490,585,892	530,447,061
717114	Prihodi od indirektnih poreza na ime finansiranja auto cesta i drugih cesta u FBiH	762,180	1,164,775	3,813,049	3,931,788	4,049,569	4,183,629
717121	Prihodi od indirektnih poreza koji pripadaju kantonima	566,273,170	130,915,032	508,050,294	457,748,619	472,592,267	511,180,803
717131	Prihodi od indirektnih poreza koji pripadaju Direkcijama cesta	8,121,175	3,472,121	12,024,384	12,774,663	13,944,056	15,082,629
719000	Ostali porezi (zastali)	28,353	13,248	65,300	51,000	51,000	51,000
717000	Prihodi po osnovu zastalih obaveza	25,269	6,387	30,000	30,000	30,000	30,000
B	NEPOREZNI PRIHODI	107,938,016	40,482,203	129,310,467	139,508,146	141,785,565	143,417,715
721000	Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine	1,794,686	633,368	3,403,790	8,879,600	8,700,000	8,900,000
722000	Naknade i takse, prihodi od pružanja javnih usluga	96,407,540	36,281,640	115,376,594	119,527,846	121,083,960	121,816,130
722100	Administrativne takse	5,382,263	1,729,437	5,545,200	5,588,400	5,588,400	5,588,400
722200	Sudske takse	9,955,791	3,717,516	11,712,455	14,512,600	14,600,000	14,700,000
722300	Kantonalne komunalne takse	4,845	13,834	0	0	0	0
722400	Ostale budžetske naknade	34,376,598	10,477,731	38,774,115	41,119,665	41,200,000	41,300,000
722500	Posebne naknade i takse	19,739,743	7,641,970	19,477,900	19,613,500	19,583,500	19,583,500
722600	Prihodi od pružanja javnih usluga	25,579,082	8,685,221	31,823,124	32,393,681	33,012,080	33,444,230
722700	Neposredne uplate - prihodi	1,369,219	4,015,912	8,043,800	6,300,000	7,100,000	7,200,000
723000	Novčane kazne	9,735,789	3,567,195	10,530,083	11,100,700	12,001,585	12,701,585
C	TEKUĆI TRANSFERI I DONACIJE	87,934,492	11,487,341	63,404,203	71,495,255	36,434,385	36,501,224
731000	Prilijeni tekući transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija	4,858,048	2,795,458	5,102,833	5,386,076	5,386,076	5,386,076
732000	Prilijeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti	82,362,016	8,128,926	57,365,382	66,141,735	30,070,346	30,134,759
733000	Donacije	714,428	562,957	935,988	967,444	977,963	980,389
D	KAPITALNI TRANSFERI	3,158,531	148,013	2,397,511	2,390,100	2,390,100	2,390,100
741000	Prilijeni kapitalni transferi od inostranih vlada i međunarodnih organizacija	100,021	50,200	70,200	80,000	80,000	80,000
742000	Kapitalni transferi od ostalih nivoa vlasti i fondova	3,058,510	97,811	2,327,311	2,310,100	2,310,100	2,310,100
E	PRIHODI OD INTERNIH TRANSAKCIJA	896,138	8,554	1,811,218	1,811,218	1,811,218	1,811,218
789000	Prihodi od internih transakcija	896,138	8,554	1,811,218	1,811,218	1,811,218	1,811,218
II	KAPITALNI PRIMICI	12,027	473,673	300,000	300,000	300,000	300,000
811000	Kapitalni primici	12,027	473,673	300,000	300,000	300,000	300,000
III	RAČUN FINANSIRANJA	39,123,096	1,582,033	184,846,701	190,161,291	87,917,460	44,982,041
813000	Primici od primljenih otplata	3,307,627	1,372,043	7,004,043	3,494,841	3,494,841	3,494,841
814000	Primici od dugoročnog zaduživanja	35,815,469	209,992	177,836,658	96,666,750	84,422,819	81,487,200
	Procijenjeni višak prihoda nad rashodima Budžeta Kantona Sarajevo za prethodna budžetska godinu			55,424,000	0	0	0
	UKUPNO I - III	1,202,975,311	355,258,775	1,438,808,338	1,367,661,235	1,275,284,605	1,316,424,010

Rast prihoda na koje Kanton Sarajevo ima uticaj kroz nadležnost pojedinih resora odnosi se na pozicije neporeznih prihoda i to: *prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine* kao i *prihodi od pružanja javnih usluga*.

Očekuje se da će Kanton Sarajevo kroz Vladinu mjeru: „*poduzeti sve neophodne aktivnosti koje će dovesti do efikasnije naplate svih ostalih budžetskih prihoda u cilju smanjenja negativnih posljedica primjene novih pondera za raspodjelu PDV-a za kantonalni nivo u FBiH*“ kao i kroz Vladinu mjeru: „*stavljanje cjelokupne javne imovine i javnih dobara u Kantonu Sarajevo u funkciju čiji će cilj biti osim njihove bazne vrijednosti i povećanje prihoda u Budžetu Kantona Sarajevo (javne površine, javni parkinzi, poljoprivredno zemljište, građevinsko zemljište, zgrade, šumsko zemljište, koncesije i ostala dobra*“, doprinijeti većoj naplati prihoda od poduzetničkih aktivnosti i imovine kao i prihoda od pružanja javnih usluga.

U sljedećoj tabeli prikazani su prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa za sve općine u KS kao i za Grad Sarajevo.

Tabela 8: Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa

Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa (u KM)	PROJEKCIJA			
	2023	2024	2025	2026
OPĆINSKI BUDŽETI	52,147,241	56,615,225	61,797,787	66,843,755
HADŽIĆI	5,010,828	5,440,157	5,938,149	6,423,016
ILIDŽA	7,853,896	8,526,819	9,307,364	10,067,338
ILJAŠ	4,408,528	4,786,251	5,224,385	5,650,971
SARAJEVO - NOVI GRAD	12,963,283	14,073,979	15,362,312	16,616,689
SARAJEVO - STARI GRAD	3,518,896	3,820,395	4,170,115	4,510,617
SARAJEVO - CENTAR	5,815,982	6,314,296	6,892,307	7,455,084
SARAJEVO - NOVO SARAJEVO	6,695,184	7,268,829	7,934,218	8,582,070
TRNOVO	1,279,693	1,389,338	1,516,518	1,640,346
VOGOŠĆA	4,600,951	4,995,161	5,452,419	5,897,624
GRAD SARAJEVO	8,880,086	8,548,532	8,928,417	9,704,858

Raspodjela prihoda za kanton i općine/grad pojedinačno za period 2024-2026. urađena je u skladu sa metodologijom propisanom Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 22/06, 43/08, 22/09, 35/14, 94/15 i 17/22).

U nastavku su dati prihodi od poreza na dohodak u zbirnom iznosu za sve općine u KS i za Grad Sarajevo.

Tabela 9: Prihodi od poreza na dohodak koji pripadaju jedinicama lokalne samouprave

Prihodi od poreza na dohodak (u KM)	PROJEKCIJA			
	2023	2024	2025	2026
Općinski budžeti i Grad Sarajevo	4,561,261	5,073,999	5,629,396	6,258,346

U cilju unapređenja izrade konsolidiranih projekcija javnih prihoda u Federaciji BiH, Federalno ministarstvo finansija je dostavilo i projicirani okvir naplate doprinosa za zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, koje naplaćuju kantonalni vanbudžetski fondovi a koji su prikazani u nastavku.

Tabela 10: Prihodi za Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo

VRSTA PRIHODA	PROJEKCIJA (u KM)			
	2023	2024	2025	2026
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	589,471,112	649,683,504	715,740,101	788,903,059

Tabela 11: Prihodi za JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

VRSTA PRIHODA	PROJEKCIJA (u KM)			
	2023	2024	2025	2026
Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	53,943,369	59,676,684	65,990,086	73,008,824

6. Plan upravljanja javnim dugom KS

Dug KS na dan 31.12.2022. godine iznosi 346.939.939,61 KM (od čega se na glavnici odnosi 323.401.486,81 KM, a na kamatu 23.538.452,80 KM). U strukturi ukupnog duga na ino kredite odnosi se 192.041.074,18 KM (od čega se na glavnici odnosi 185.454.352,82 KM, a na kamatu 6.586.721,37 KM), kojima su finansirani kapitalni projekti. Na kredite kod domaćih banaka odnosi se 154.898.865,43 KM (od čega se na glavnici odnosi 137.947.133,99 KM a na kamatu 16.951.731,44 KM), a kojima su finansirani kapitalni projekti i pokriće dijela budžetskog deficita.

Pregled stanja duga i struktura po kreditima i obaveza za servisiranje za period 2024.-2026. godine u skladu sa primicima od domaćeg zaduživanja iz Člana. 4. Budžeta KS za 2023. godinu dat je u tabeli 12:

Tabela 12: Scenarij 1 - Pregled stanja duga i struktura po kreditima i obaveza za servisiranje za period 2024. - 2026. godine

R. br.	KREDITI	STANJE 31.12.2022.		UKUPNO 31.12.2022.	KRAJ OTPLATE KREDITA	SERVISIRANJE OBAVEZA 2023.		SERVISIRANJE OBAVEZA 2024.		SERVISIRANJE OBAVEZA 2025.		SERVISIRANJE OBAVEZA 2026.	
		glavnica	kamata			glavnica	kamata	glavnica	kamata	glavnica	kamata		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	POSTOJEĆI INO KREDITI	185.454.352,81	6.586.721,39	192.041.074,17	do 2037.	20.108.712,72	8.432.592,71	25.236.619,81	15.664.543,00	27.282.003,40	14.842.315,66	28.410.998,37	13.684.231,79
2	POSTOJEĆI DOMAĆI KREDITI	137.947.133,99	16.951.731,44	154.898.865,43	do 2034.	14.532.974,15	4.531.122,21	21.042.869,48	4.269.633,49	22.004.786,48	3.587.666,76	21.276.161,48	2.883.465,30
3	INO KREDIT-U POSTUPKU ZADUŽIVANJA	0,00	0,00	0,00	do 2038	0,00	855.675,63	0,00	3.809.057,16	1.385.379,58	3.809.057,16	6.845.405,00	3.665.461,75
4	PLANIRANI INO KREDITI	0,00	0,00	0,00		0,00	396.055,58	0,00	4.388.331,59	0,00	5.100.501,50	0,00	5.644.652,52
5	PLANIRANI DOMAĆI KREDITI	0,00	0,00	0,00		0,00	6.783.049,64	13.772.885,00	11.358.287,49	23.610.660,00	9.844.024,83	23.610.660,00	6.436.004,64
6	UKUPNO (POSTOJEĆI + U POSTUPKU + PLANIRANI)	323.401.486,80	23.538.452,83	346.939.939,60		34.641.686,87	20.998.495,77	60.052.374,29	39.489.852,73	74.282.829,46	37.183.565,91	80.143.224,85	32.313.816,00
7	GARANCIJE	18.122.120,94	1.043.965,79	19.166.086,73	do 2036.	2.476.126,29	134.167,74	2.476.126,29	115.596,81	2.476.126,29	97.025,86	2.476.149,27	78.454,90
	SVE UKUPNO	341.523.607,73	24.582.418,62	366.106.026,32	0,00	37.117.813,16	21.137.663,51	62.528.500,58	39.605.449,54	76.758.955,75	37.280.591,77	82.619.374,12	32.392.270,90
KOEFCIJENT ZADUŽENOSTI (obaveze/prihodi)							5,01%		8,78%		9,80%		9,88%

Postojeći krediti se uredno otplaćuju u skladu sa zaključenim ugovorima i otplatnim planovima. Na osnovu projekcije gdje su uzete u obzir sve obaveze za servisiranje postojećih ino kredita, ino kredita u postupku zaduživanja kao i planiranih ino zaduživanja a u skladu sa otplanim planovima, planiranom dinamikom povlačenja prema podacima resornih ministarstava, obaveza za servisiranje postojećih domaćih kredita po otplatnim planovima, kao i obaveze za date garancije, Kanton Sarajevo neće preći limit predviđen Članom 7. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH, odnosno 10% ostvarenih prihoda u prethodnoj fiskalnoj godini. Tako da prema raspoloživim podacima godišnje opterećenje servisa ukupnog duga u odnosu na ostvareni prihod iz 2022. godine je za 2024. godinu 8,78%, za 2025. godinu 9,80%, za 2026. godinu 9,88%.

Kako bi se realizovali ciljevi i smjernice upravljanja dugom veoma važno je istaći da je donesen Zakon o izmjeni zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine (Sl.novine FBiH broj 17/22) po kome se mijenja koeficijent u formuli koji odražava posebne rashodovne potrebe Kantona Sarajevo u smislu da se broj „1,9658“ zamjenjuje brojem „1,5“, te će se svake sljedeće kalendarske godine umanjiti za „0,1“ do koeficijenta „1,3“.

Ova izmjena u Zakonu direktno negativno utiče na budžet Kantona Sarajevo čime se ugrožava ravnoteža budžeta i dovodi u pitanje implementacija mnogih drugih zakona koji su doneseni na nivou Federacije BiH.

Donošenjem ovog zakona, između ostalog, ugroženo je finansiranje i dalje planiranje kapitalnih projekata iz budžetskih izvora i izvora zaduživanja.

Smanjenjem ostvarenih prihoda na ovaj način direktno se utiče na mogućnost zaduživanja Kantona Sarajevo što je regulisano članom 7. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH („Službene novine FBiH“ br. 86/07, 24/09, 44/10 i 30/16) i ugrožava servisiranje duga.

Glavne smjernice za upravljanje dugom su slijedeće:

Raditi na iznalaženju kvalitetnih izvora za finansiranje projekata od interesa za KS putem zaduživanja, uz prihvatljive troškove i rizike u srednjem i dugom roku.

Prilikom planiranja zaduživanja voditi računa da se održi ravnomjerna struktura otplate po godinama u cilju minimiziranja rizika likvidnosti:

- Radi smanjenja valutnog rizika maksimalno koristiti zaduživanje u KM i EUR;
- Održanje većinskog udjela duga s fiksnom kamatnom stopom.

Vodeći se iskustvom iz prethodnih godina kada je u pitanju domaće zaduživanje, spremnost projekata za koje ja potrebno obezbijediti sredstva, interesa i mogućnosti kreditiranja Kantona Sarajevo od strane komercijalnih banaka, Kanton Sarajevo se u posljednje dvije godine godišnje zaduživao u prosjeku od 50 mil.KM. U skladu s tim, urađen je još jedan scenarij o mogućnosti zaduženja Kantona Sarajevo u iznosu od 50. mil.KM za 2023. godinu.

Tabela 13: Scenarij 2 - Pregled stanja duga i struktura po kreditima i obaveza za servisiranje za period 2024. - 2026. godine (sa zaduženjem u 2023. godini u iznosu do 50 mil KM)

R.br.	KREDITI	STANJE 31.12.2022.		UKUPNO 31.12.2022.	KRAJ OTPLATE KREDITA	SERVISIRANJE OBAVEZA 2023.		SERVISIRANJE OBAVEZA 2024.		SERVISIRANJE OBAVEZA 2025.		SERVISIRANJE OBAVEZA 2026.	
		glavnica	kamata			glavnica	kamata	glavnica	kamata	glavnica	kamata		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
					do 2037.	20.108.712,72	8.632.592,71	23.236.619,81	15.664.543,00	27.282.003,40	14.842.315,66	28.410.998,37	13.684.231,79
1	POSTOJEĆI INO KREDITI	185.654.352,81	6.586.721,39	192.041.074,17									
2	POSTOJEĆI DOMAĆI KREDITI	137.947.133,99	16.951.731,44	154.898.865,43	do 2034.	14.532.974,15	4.531.122,21	21.042.869,48	4.269.633,49	22.004.786,48	3.387.666,76	21.276.161,48	2.883.465,30
3	INO KREDITI-U POSTUPKU ZADUŽIVANJA	0,00	0,00	0,00	do 2038	0,00	855.675,63	0,00	3.809.057,16	1.383.379,58	3.809.057,16	6.845.405,00	3.665.461,75
4	PLANIRANI INO KREDITI	0,00	0,00	0,00		0,00	396.055,58	0,00	4.388.331,59	0,00	5.100.501,50	0,00	5.644.652,52
5	PLANIRANI DOMAĆI KREDITI	0,00	0,00	0,00		0,00	2.052.054,79	4.166.673,00	3.436.187,10	7.142.868,00	2.978.081,40	7.142.868,00	2.434.049,35
6	PLANIRANA DOMAĆA ZADUŽENJA U 2024.godini												
7	UKUPNO (POSTOJEĆI + U POSTUPKU + PLANIRANI)	323.401.486,80	23.538.452,83	346.939.939,60		34.641.686,87	16.367.500,92	50.446.162,29	31.567.752,34	57.815.037,46	30.317.622,48	63.675.432,85	28.311.860,71
8	GARANCIE	18.122.120,94	1.043.965,79	19.166.086,73	do 2036.	2.476.126,29	134.167,74	2.476.126,29	115.596,81	2.476.126,29	97.023,86	2.476.149,27	78.454,90
	SVE UKUPNO	341.523.607,73	24.582.418,62	366.106.026,32	0,00	37.117.813,16	16.401.668,66	52.922.289,58	31.683.349,15	60.291.163,75	30.414.648,34	66.151.582,12	28.390.315,61
KOEFCIJENT ZADUŽENOSTI (obaveze/prihod)							4,60%		7,27%		7,80%		8,13%

7. Zaključak

Smjernice ekonomske i fiskalne politike Kantona Sarajevo u narednom periodu doprinosit će ukupnim strateškim ciljevima BiH i FBiH, a koji između ostalog podrazumijevaju: ubrzan ekonomski razvoj, inkluzivan i prosperitetan društveni razvoj, održiv okolišni razvoj, efikasan razvoj infrastrukture te efikasne, transparentne i odgovorne javne institucije. Obzirom da KS ima ograničen utjecaj na kreiranje fiskalne politike općenito, a koja se odražava na ekonomsku situaciju u KS, strateški ciljevi ekonomske i fiskalne politike predstavljaju temelj za strateška opredjeljenja KS u narednom periodu.

Pored strateških ciljeva ekonomske i fiskalne politike FBiH, u okviru Smjernica ekonomske i fiskalne politike, prikazani su osnovni makroekonomski pokazatelji za period 2020. – 2025. godine, kao i osnovni pokazatelji u proteklom periodu (januar – decembar 2022. godine) za KS koji se odnose na privredna kretanja u KS u oblasti industrije, šumarstva, građevinarstva, trgovine, turizma, saobraćaja, zaposlenosti/nezaposlenosti, plaća, cijena i vanjske trgovine.

Na uplatu javnih prihoda u Budžet Kantona Sarajevo u značajnoj mjeri uticao je početak primjene Zakona o izmjenami Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, broj: 17/22) po kome se mijenja koeficijent u formuli koji odražava posebne rashodovne potrebe Kantona Sarajevo u smislu da se broj „1,9658“ zamjenjuje brojem „1,5“, te će se svake sljedeće kalendarske godine umanjiti za „0,1“ do koeficijenta „1,3“. Osim navedene izmjene Zakona na naplatu prihoda mogu uticati i neplanirane izmjene poreznih politika, značajna odstupanja u kretanju koeficijenta raspodjele prihoda od indirektnih poreza između entiteta u odnosu na trenutno procjenjeni, promjene u nivou planirane otplate vanjskog duga, rad porezne administracije, te razvoj drugih događaja poput novih elementarnih nepogoda. Treba uzeti u obzir i da kategorija ostalih prihoda Kantona Sarajevo uključuje širok spektar varijabilnih neporeznih prihoda.

S tim u vezi, a u skladu sa mjerama Vlade Kantona Sarajevo, poduzet će se sve aktivnosti kako bi se resursi Kantona Sarajevo stavili u funkciju građana a time i u funkciju naplate dodatnih prihoda od imovine kojom raspolaže Kanton Sarajevo. Dodatno će se raditi na uspostavi registra imovine kojom upravlja Kanton Sarajevo. Svi budžetski korisnici Budžeta Kantona Sarajevo će aktivnostima u okviru svojih nadležnosti i povećanjem efikasnosti doprinijeti naplati prihoda od pružanja javnih usluga i racionalizaciji troškova sa kojima posluju, kako bi se apsorbovao efekat izmjene Zakona o pripadnosti javnih prihoda od indirektnih poreza koji pripadaju Kantonu Sarajevo.

Vlada Kantona Sarajevo će u narednom periodu odlučno djelovati u pravcu zaustavljanja pada stope ekonomskog rasta realizacijom aktivnosti iz svoje nadležnosti. Kanton Sarajevo kao konkurentna turistička i investiciona destinacija koja doprinosi održivom razvoju i podstiče zapošljavanje, će konstantno poduzimati efektivne mjere za privlačenje direktnih investicija u Kanton Sarajevo i razvoj turizma u Kantonu Sarajevo, u skladu s budžetskim mogućnostima.

Broj: 02-04-23639-42.1/23

Sarajevo, 25.05.2023. godine

